

EMIL ISAC

1394

POEME

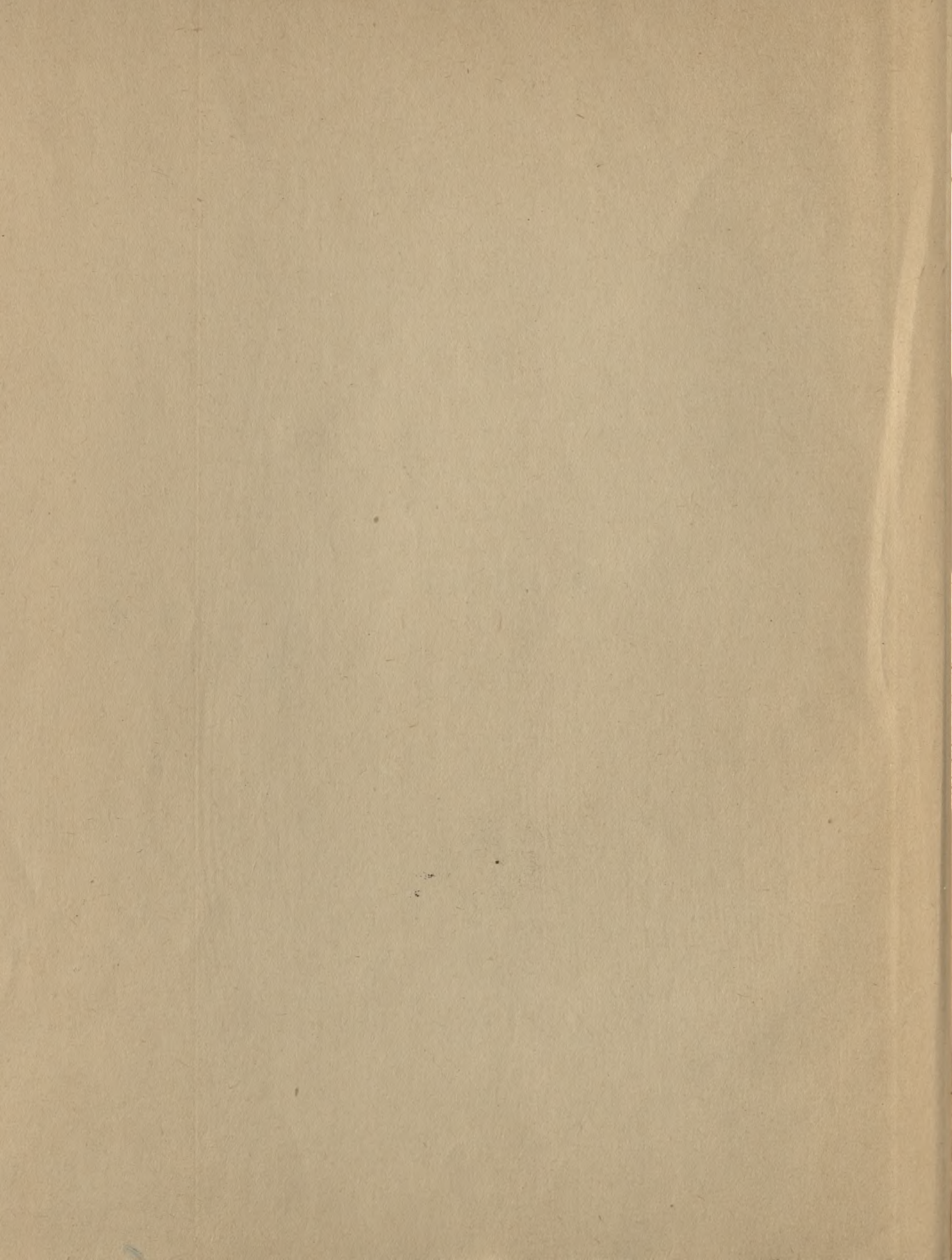

1936

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ”, BUCUREȘTI

175

P O E M E

80.135.1-1
1-81

E1/1-81

EMIL ISAC

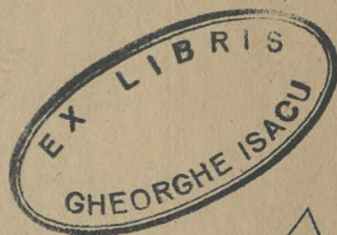

POEME

922711M

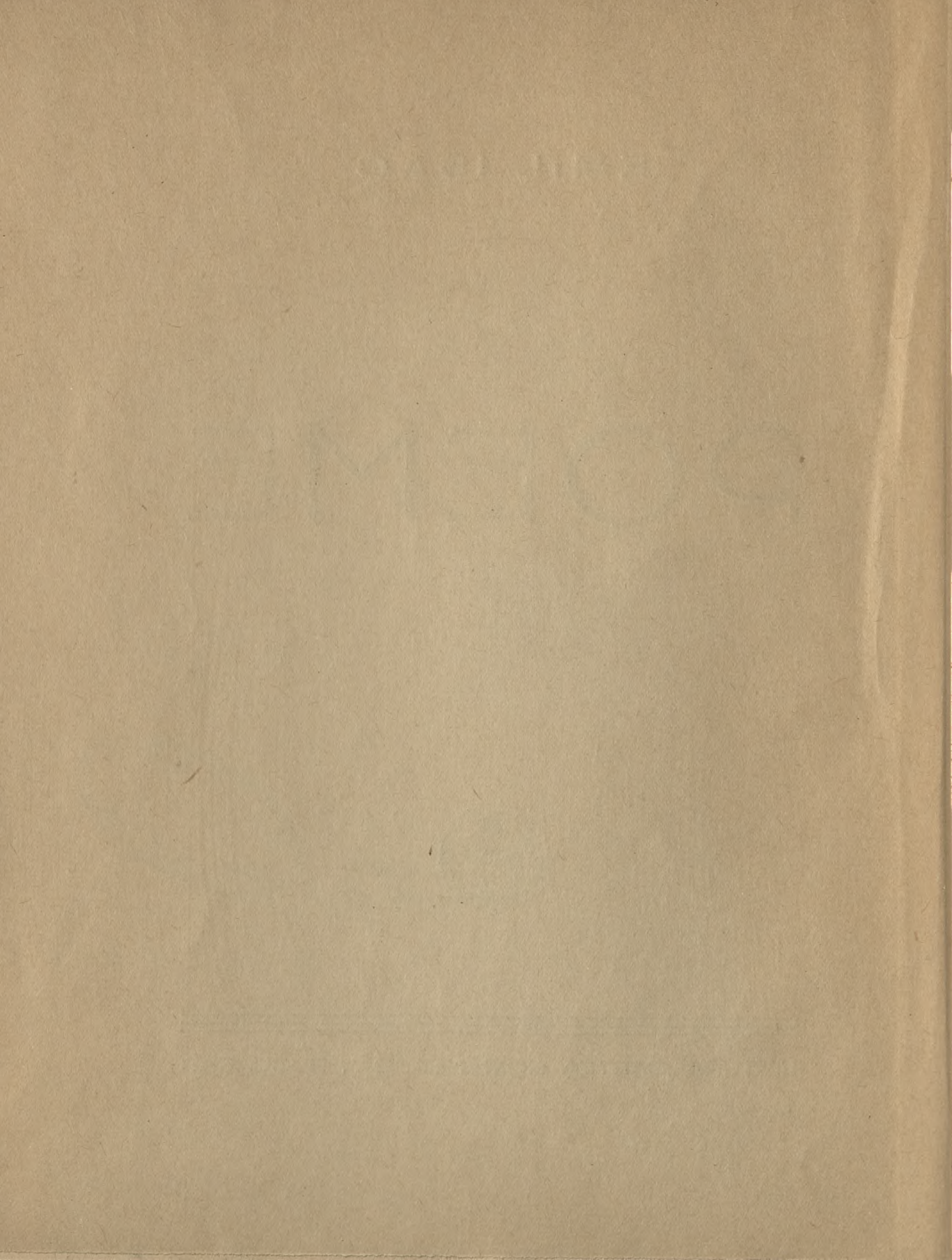
1937

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ”, BUCUREȘTI

10395-936

1936

UN PLUG RUGINIT AM VĂZUT

Un plug ruginit am văzut în bătătură. Stătea tăcut și obosit. Roțile-i încinse în noroiu, fierul tocit și plugul pleoștit: unde-i cel ce l-a cârmuit, cel ce și-a arat brazda credinței în scârțâitul lui, unde-i doina, care l'a purtat și unde-s mâinile ce l-au dus? Plugul stătea tăcut și obosit.

— Avut-a ochii albaștri și plete bălaie, frunte de zăpadă și buze ca fraga, cel ce te ducea, plugule? O, câtă rugăciune s'a pus pentru truda și izbânda roților tale, o, câte lacrimi și zîmbete au svâcnit în brazda ta neagră, o, plugule, plugule, al cui ai fost?

— Și stă tăcut și obosit plugul în bătătură; corbii coboară pe el și rugina îl roade. Roțile-i nu se învârtesc, fieru-i nu se aprinde, doina nu-l trezește. Și nu sună pocnet de biciu și nu hăulește flăcăul... O, plugule, al cui ai fost?

— Cine te-a dus, cine te-a muncit, cine s'a bucurat de brazda ta?

Și noaptea, când lumea doarme și colibele tac,
din negură, din mormânt vine cineva acasă și apucă
fierul și înjugă boii și ară, tot ară... Și toată noaptea
ară și scânteiază plugul, și brazda se lungeste, tot
se lungeste. Și brazda duce în cimitir.

— Un plug ruginit...

CLOPOTELE, TUNURILE

— Când oamenii s'au iubit foarte mult și simțiau că gurile lor nu pot lăuda îndeajuns pe Dumnezeu, au turnat clopote.

— Vestiți clopote, iubire și dragoste și rugă și nădejde și în glasul vostru vorbească sufletul lui Isus.

— Clopotele.

— Și ați vestit totdeauna pace și viață și ați petrecut la nuntă pe mireasă și la mormânt pe obosit. Și ați chemat din întunecime pe nou născut. Clopotelor blânde, clopotelor.

— Și când oamenii nu s'au mai iubit și simțiau că gurile lor nu mai pot lăuda îndeajuns pe Dumnezeu, au turnat din clopote tunuri.

— Și tunurile turnate din clopote au început să laude pe diavolul. Și gura tunului a făcut din copil orfan și din mireasă mamă văduvă. Și graiul tunului a vestit pe lume: ură și sânge, păcat și durere.

— Și când oamenii iar se vor iubi: din tunuri, se vor turna iar clopote.

Și Isus va coborî din înălțime și vor îngenun-
chia noroadele: și sufletul celor uciși de tun se va
ridica în cer, în dangătul clopotelor: iubiți-vă și nu
vă ucideți, oamenilor. Nu mai turnați tunuri din
clopote.

IN O SEARĂ FRUMOASĂ

Veneam acasă cântând. Veneam dela iubita mea, din grădina ei albastră, din grădina cu trandafiri roșii și aduceam cu mine cântecele ei, zâmbetul ei, și visele ei ca aurul strălucitoare. Veneam dela iubită și pașii mei erau ușori, căci duceau greutatea fericirii.

Și strada era moartă — dormeau casele negre și nu mai sunau roțile negre ale trăsurei și mirosul verde al codrului, întindea vâl de taină pe orașul adormit în farmecul primăverii. Felinarele ardeau ca suflete aprinse, cu răsufări roșii — rătăcitor un câine alb, cu perii sbârliți se strecura pe lângă zidurile negre gonit de singurătate, și toate se întunecară cu încetul, ca întunericul pe care nu-l poți frânge nici cu vesel cântec, nici cu glas de durere, nici cu șoapte.

Veneam cântând și văzui în fundul străzii o casă cu ferestre luminate. Zarea se scurgea palidă din geamuri, erau parcă razele unui soare mort de

oboseală — și casa cu pereți triști și zidită în tăcere, se ridică sihastră. Și lumina ferestrelor luneca pe stradă ca sclipirile din urmă ale unuia, care nu se mai întoarce în viață — și cum mă apropiam de casa cu ferestre luminate, mă gândeam că în casa cu ferestre luminate cântă lăută.... botez.... nuntă.... ori joc sglobiu.... fericire.... se sărută îndrăgostiții.

Și conteni cântecul pe buzele mele, căci am vrut să aud cântecul din casa cu ferestre luminate.... și lumina geamurilor se apropia de mine.

Și ajungând în fața casei, m-am oprit la geamul luminos și am privit înlăuntru.

Era o odaie tristă. Și un sicriu era în mijloc. Și când privii înlăuntru văzui doi dricari cari puneau pe-un mort bătrân în sicriu. Un dricar își șterse fruntea.... un altul aprinse două lumânări la căpătâi și sfâșietor se auzea că în odăile de alături plâng mulți.

Și tremurând am sărutat trandafirii ce mi-i-a dat iubita și am început să fug.

— In o seară frumoasă.

CLACĂ

LUI COȘBUC

Șapte fete torc din fuior, șapte fete plâng.

Bătrânul scripcar își sdrângănește strunele, căci vântul urlă la ferești.

Și șapte fete torc din fuior și firul îl deapănă din suflet. Și firul este tot mai negru și lacrimile se leagă în salbă.

Bătrânul scripcar cântă din strune, căci vântul urlă la ferești.

Au fost șapte flăcăi rumeni, inima lor curată, ochii frumoși, părul, ca pana corbului, dinții, ca măgelele.

Și plugul fugea sub mâna lor și doina li-o goneau ciocârlii și brazda pe care-au arat-o, încercuia o lume.

Au fost șapte flăcăi și șapte leșuri s'au făcut și nimeni nu i-a sărutat, căci corbii sătui au zăcut pe inima lor și ciocul corbilor i-a îndrăgit.

Și șapte fuioare sbârnaie și șapte fete plâng.

Și bătrânul scripcar aruncă lemnul sunător
și-și îngroapă fața hohotind în mâini...

Firul se țese din suflete, șapte fete torc, toată
noaptea torc.

Și [palide le află zorile, căci firul nu se mai
sfârșește.

V A R I A N T Ă

— Plugul —

Și nici odată nu se întoarce.

Irina privea la plug și ofta : nimeni nu o să-l ducă.

Plugul ruginește în ocol, boii furați, țarina năpădită de bălării și Irina se roagă Maicii Preciste : Maica Domnului, copiii mor lihniți de foame ! Omul meu zace alb și rece în depărtare, rășboiul l'a târât, și a căzut asemeni unui măr roșu de pe pomul vieții. Brațele i s'au încrucișat în tăcere.

Și Maica Domnului dă poruncă îngerilor sprinteni : să apuce plugul Irinei. Și coboară din cer în cârd de nori și ară pământul Irinei din zori și până seara târziu.

Și'n dimineață Irina privește la ogorul ei și izbucnește strigătu-i de bucurie : plugul s'a făcut de aur și brazde de argint trase în țărână.

Și Irina trezește satul cu țipetele ei : veniți, veniți și vedeți minune ! Ingerii au arat cu plug de aur pământul nostru.

Și oamenii priveau cu ochii înlăcrămați la Irina. Copii ei lihniți de foame, plâneau împrejurul plugului ruginit.

Și Irina binecuvântă cu mâinile ei uscate pe Maica Precista.

POVESTE DE IANUARIE

— Zăpadă albă multă, frig albastru, lună de argint. Cărarea neagră se scaldă în razele de lună. Din depărtare se aud clincănind săniile care duc la nuntă ori la durere pe cineva.

— Stelele ca briliante presărate pe firmamentul de catifea neagră a veșniciei.

— Arborii șueră ca scheleturi mari, uscate — și mângâerea verde a brazilor miroase a taină.

— Acum ne vom întâlni frumoasă doamnă, după cum ai dorit în pădure.

— Vrei să auzi din gura poetului vorba caldă a vieții?

I-ai adus toată bogăția de tinerețe, focul greu al privirei tale, perlele zâmbetului tău care va aluneca pe marmura nopții.

— Părul tău ca o cunună împletita din șerpi, pielea ta ca petala trandafirilor, pasul tău un ritm de picioare de gazelă.

— Poetul te slăvește. E Ianuarie. E iarnă.

— Și tu ai venit femeie în pădure să-i aduci în corfă de aur merele clipelor dulci. Poetul te slăvește și tu te miri de căldura cuvintelor care s'au născut pentru tine.

— Zăpadă multă... frig albastru... lună de argint

— Iar după ce ai ascultat oda și te-ai săturat de mierea graiului, ai spus cu risetul tău nevinovat ca al tuturor femeilor :

— E frig... și altădată nu-o să vii până ce nu va fi înflorită pădurea, căci iubesc mai mult gura roșie a sobei, decât gheața drumurilor...

— Iar poetul a însemnat în cartea inimei cu slovă de sânge, amintirea serii de Ianuarie :

— Femeiea iubește mai mult soba decât sufletul de poet.

— Și poetul auzea cum în depărtare clincănea o sanie, care ducea sufletul lui chinuit.

O R B U L

Orbul zăcea între florile primăverii și se juca nepăsător cu un fir de iarbă.

Zâmbetul lui era parcă zâmbetul ceresc micșorat.

Și m-am apropiat de orb și l-am întrebat sfios:

— De ce zâmbești? Vezi frumuseți?

— Văd multe flori... și în lacul iubirei se scaldă lebăda vieții... din celelalte țărături își trimete parfumul lumina și sună fluierul lui Pan și îndrăgostiții înșală clipele cu îmbrățișarea lor. Cântă păsări albastre de asupra unui soclu de marmură albă, și sclavi și sclave joacă împrejurul mesei încărcată cu vin, fructe, și în cupele de argint, stropii de nectar strălucesc ca diamante rare, ca lacrămile dimineții între ramurile pădurei. Și strălucirea soarelui înconjoară fețele tinerei perechi, căci a sosit mireasa din țara apelor bătrâne pe spetele elefantului și heruvimi o însoțesc.

— O, cât de frumoasă-i viața!... păduri de portocale... flori de vis... case fericite... primăvară și viață.

Și orbul zâmbea și mă întreba :

— Și tu, ce vezi tu?

Și nu i-am răspuns orbului nimic.

N-am vrut să-i spun că am văzut un copilaș,
care dormea părăsit pe piatra străzii și că alături
de dânsul dormea un câine flămând, care cu'n ochi
deschis păzea pe orfan.

SINGUR ÎN CODRU

— Bătrân fag, am venit la tine. Trăești de mult și ai uitat să vorbești cu mine ieri noapte. Acum am venit la tine, ca să-ți vorbesc: moșneagule dojenește paserile căci prea mare larmă fac. Spune-i izvorului să tacă, să nu se certe mereu cu frunzele, și dacă poți amenință cu brațele tale uriașe: orașul.

— Fagule, fagule, orașul pe care-l vezi în depărtare, te urăște. Mereu se gândește să trimeată securi împotriva ta. Căci lemnul tău îi trebuiește pentru spânzurătoare și sicriu.

— Fagule bătrân, cuminte și frumos, tu tată al pădurii, pe care te-a sădit furtuna, fagule cuminte și frumos, am venit astă noapte să-mi vorbești. Spune, unde este Dumnezeu?

Tu-l cunoști căci în tine este seva veșniciei, în tine este creșterea și puterea, în tine stă vremea și rădăcinile tale sunt morții cu șoaptele lor.

— Fagule bătrân de ce nu-mi răspunzi? Doar și ei sunt din neamul tău: cresc și eu ca tine tăcut,

iubesc, cânt, pătimesc... Nu mă cunoști? Sunt cel ce culeg flori și zâmbetul copiilor îl închid în cutia inimei mele, sunt jurător pe stele și pe vise, fagule bătrân nu mă cunoști? Am venit la tine să vorbești cu mine. Liniștește-mă. Spune-mi poveștile tale: tu știi multe.....

— Și ramurile tale încep să tremure, un fior dulce te-a cuprins pe tine și-l simt și eu, ne unește durerea și iubirea, sufletul tău moșneag chiamă sufletul meu, viața ta și viața mea s'au recunoscut. Pe ochii mei sărută noaptea vis dulce. Am adormit în poala ta. Și tu păzești somnul meu. Dojenești vântul ca să nu-mi turbure odihna, florilor le spui să-mi reverse miresme, stai ca un tată bun și veghiezi la căpătâiul meu. Și dimineața mă trezesc îmbrățișând ramurile tale.

Fagule, fagule, de voiu mai veni la tine, fi vei cum ai fost astănoapte?

— Orașul blestemat! orașul.....

M O Ţ N E A G U L

L-au întrebat pe rege: ce să-i dea.

— Dați-mi împărăția celuiilalt rege!

L-au întrebat pe savant:

— Dați-mi rostul vieții și cheia morții.

Pe poet:

— Toate ciocârliile lumii și toate florile.

Pe erou:

— Cunună de dafin după învingere.

Și l-au întrebat pe artist:

— Dați-mi zâmbetul copilului care vede pe mamă-sa.

Iar când l-au întrebat pe moșneag, acesta răspunse trist:

— Nu-mi dați nimic.

FIERUL, AURUL ȘI PIATRA

Fierul și piatra erau vecini.

Și-și spuneau odată :

— Eu — zise fierul — sunt cel mai tare prieten al oamenilor. Din mine fac oamenii unelte și chei, cu care închid casele lor.

Aurul nu se putea stăpâni:

— Fără mine viața ta de fier nu este viață. Eu sunt cel mai sincer prieten al oamenilor și oamenii sunt cei mai sinceri față cu mine. Glasul meu este cel ce face să se închine trupul omenesc.

Piatra rece, răspunse cu glas stins:

— Tu fier, tu aur, voi sunteți viață căci în voi se topește numai voințele oamenilor. Oamenii topesc în voi patimile lor și ființa voastră se transformă după porunca și placul omenesc. Azi chee, lanț, unealtă..... azi inel de logodnă și mâine ban de aur ce plătești păcatul. Eu însă piatra moartă, sunt veșnicia în care au murit toate visurile și chinurile, și chiar dacă sunt tăiată în bucăți, rămân totdeauna numai piatră.

Și inima veșniciei tresări în ritmul fericirii în munte.

Iar aurul șopti fierului:

— Numai prostia este veșnică. Poate de-aceasta se numește piatră și ori în câte bucăți e tăiată, rămâne aceiaș.

DUMNEZEU MI-A ZÂMBIT

Căutam fericirea în grădina vieții — izvorul sângelui țâșnea în întunerec — și era sfântă, adâncă tăcerea.

Cărările grădinei vieții respirau tainice — și de pe copaci atârnav frînghiile: și-au făcut capăt atâția care ar fi vrut să facă altora capăt.

Creșteau flori bogate, grase și grele de parfum — lacurile de lacrimi abureau și în iarbă străluceau oase, ah, în grădina vieții sunt multe stârvuri, pe cari grădinarul a uitat să le măture din cale.

Căutam fericirea.

Chemam vântul să-mi spună unde-i fericirea și cerul își trimetea vânturile sale reci — chemam noaptea să mă ducă în brațele fericirii: fecioară cu ochii de foc și plete de șarpe.

Căutam fericirea.

Și în iarbă străluceau oasele și frânghiile șuirau pe crăcile copacilor — și în nisipul grădinei simțeam zâmbetul de aur ce a murit în copii. Simțeam

că pășesc cu pasul celor cari au venit și s'au dus fără să știe de ce au venit și de ce s'au dus — simțeam că fiecare pas al meu fura un strop din sângele meu, un zâmbet din gură. Niciodată picurul de sânge nu va mai fi al meu — zâmbetul va fi al altuia, grădina vieții cu zaplaz de aur, cu lacuri de lacrimi, cu bisericile tari ale minții și cu râurile de sânge cald, în care plutește leagănul și sicriul fără rost...

Căutam fericirea.

Și deodată... În mine a crescut sufletul și sângele, mușchii și oasele. Simțeam, că trupul meu crește peste flori, râuri, copaci, dealuri. Mi s'au desfăcut aripile sufletului și sub ele simțeam toată lumea — clocotea sub aripile mele inima.

Cerul s'a luminat.

A dispărut bolta, stelele, luna — soarele lui, și s'a topit lumea în cer și cerul într'o zare fierbinte — și eu pluteam în zare ca o pasăre a veșniciei.

Dumnezeu mi-a zâmbit.

Mi-a zâmbit din veșnicie și simțeam că zâmbetul lui mă soarbe, mă bea, storcea din mine sângele și creierul și nervii și sufletul — și aripile mele fâl-fâiau blânde.

Mi-a zâmbit Dumnezeu.

Și zâmbetul m'a ridicat în slavă...

Și când a dispărut zâmbetul — umblam lăcrământ pe cărările grădinei vieții. Am regăsit fericirea.

Și lângă lacul lacrărilor am aflat un copil care se juca în nisip cu o ramură de măslin și fluera ca un tren de jucărie tânăr.

Și când mi-a văzut privirea, când a citit din privirea mea zâmbetul lui Dumnezeu, copilul a aruncat ramura de măslin. A smuls de pe pomul iubirei o floare albă și a sărutat-o pățimaș. Părul lui blond lumina ca mătasea de aur ce s'a țesut fragedă și pe cărările vieții veneau cântând ușurați călători palizi purtând pe umeri coșuri pline de fructe dulci.

CASTANII DIN PARC

— Castani ruginiți, triști, bătrâni — anii mei.
— Frunzele voastre au înegrit în aur, ca inimi mici — durerile mele.

— Le scutură vântul și cad castane sălbatece.
— Așa mi-au căzut din ochi privirile dulci și de pe buze mărgăritarele de cântece.

— Castanilor, anilor, unde vă duceți? Castanilor voi stați și totuș vă duceți, ca anii care stau și totuși se duc.

— În jurul nostru răsună cântare de păsări întârziate, râset de copii, cerul e încă albastru și soarele vesel — numai voi castani și ani, ruginiți, îmbătrâniți.

— Poate v'a sămănat durerea strămoșească, ori v'a uitat primăvara, ca să întristați tristeța noastră, a mea, a ta, a tuturor.

— Castani ruginiți, triști, bătrâni — soldați cărunți, cine vă va înflori din nou? Să fiți ușori ca fulgii, să vă ridicați în slavă, și să vă topiți în soare

ca o amintire trecută a înrădăcinitei voastre bătrâneți, umedă și galbenă?

— Castanilor, nu m-aș mira dacă pe crengile voastre s'ar lega sufletul unui trecător obosit.

— Căci frunzele voastre cad, ca sărutările pe care nu le-am înțeles, și crengile voastre trosnesc ca casele morților într'un sicriu prăbușit.

— Castanilor, anilor trecuți.

INTÂLNIRE

Glontele l-a pironit. În nările nasului pătrundea mirosul adânc al pământului de-asupra căruia plutește veșnicul albastru.

În piept începu să-i plângă inima, căci simțise și ea, că se desparte cineva.

Pușca zăcea moartă, cu gura tăcută, scânteetoare de tăcere. Și se împleteau cununi de raze de soare, sunau toate apele și toți arborii și toate, toate păreau învăluite în roșu.

Ochii soldatului se aținteau în praf.

O floare... Un trandafir veșted, aruncat de vânt ori de mâini necredincioase. Un trandafir alb, ca o mireasă. Degetele răcite își adună cea din urmă putere, și ridică floarea până la gură.

Buzele soldatului rănit sărută pătimășe și frîng cuvântul:

— Trandafir... frate...

Și mor alături floare și soldat.

Parfumul florii învălue trupul chinuit de om.

Dormiți...

Z Â M B E T U L

L-au legat în lanțuri l-au dus în fața Tiranului.

— Care este vina lui? întrebă Tiranul pe helebardieri.

— A ucis o femeie!

— A ucis o femeie — strigă îngrozit Tiranul, căci și dânsul avuse femeie.

— Și de ce a ucis-o?

Helebardierii n'au știut să răspundă.

Atunci Tiranul întrebă pe ucigaș:

— De ce ai ucis-o? Era bogată și i-ai dorit arginții?

— Nu stăpâne — răspunse ucigașul. Arginții ei nu mi-au trebuit.

— Ai vrut să o umilești? A fost prădalnică și ușoară la minți? De ce ai ucis-o?

Ucigașul își ridică lanțurile, făcând un gest cu mâna:

— Am ucis-o pentru că am vrut să-i fur zâmbetul.

— Să-i furi zâmbetul?
— Ultimul ei zâmbet am vrut să i-l fur.
— Și de ce ai vrut să-i furi ultimul zâmbet?
— Ca să nu-l prade pe trubadurul care-i cântă
nopti întregi.

— Și ce-ai făcut cu trubadurul? întrebă Tiranul.

Ucigașul spuse încet:

— Am furat zâmbetul din urmă al femeii ca să
răsară cea dintâi lacrimă curată în ochii trubadu-
rului.

Și Tiranul porunci helebardierilor să tae în bu-
căți pe ucigaș. Iar pe buzele ucigașului apăru zâm-
betul furat dela femeie și Tiranul se cutremură de
pofa sălbatecă a furtului...

P O E T U L

— Gulerul paltonului ridicat. Fluera vântul, fluera și poetul, fluera sărăcia.

Se duce palid acasă în zorii zilei.

Acum, o odaie caldă ca o femeie primitoare, cu sobă fierbinte, cu masa încărcată... Un somn lung aducător de ochi curați, de inimă ușoară.

Și când se gândește că se întoarce acasă, poetului i se face și mai rece. Odaia mucedă, patul obosit, flăcările din sobă au fugit.

Și se duce poetul pe stradă, singur palidul felinar de gaz din colț îl salută.

Intr'o trăsură cântă cei ce se întorc dela nuntă.

Și poetul ajunge acasă. În fața porții îl așteaptă un câine. Cine l-a trimis să-l aștepte în poartă? Câinele se sgudură în fața lui, poetul îl mângâie.

Intră în odaie. Câinele îl urmărește. Câine și poet se așează în pat. Câinele își lipi botul fierbinte de mâinile reci ale poetului.

Aceiașă trăsură cu aceiașă nuntași se întoarce și

fuge cântecul de lăută în urma lor. Glasul de femeie se aude de departe pe stradă? Cine i-o duce pentru totdeauna?

— Femeie bună, femeie frumoasă, femeie, femeie.

Și lacrămile curg din ochii poetului. Și spune încet, lunecându-și degetele pe capul câinelui: „dormi câine, dormi“!...

CEL CE-ȘI SAPĂ GROAPA

Noaptea întreagă și-a săpat groapa.

Aburea lutul. Luna se mira pe cer. Corbii croncăneau prin ramuri.

— O, lume, te părăsesc. Caut limanul alb unde pasc oile sufletului și vremea ca o fecioară, stă neatinsă pe covorul strălucirii.

Și sapă necontenit.

— Imi fac groapa să scap de straița durerii, și să-mi odihnească trupul. Amin.

Și zîngănea sapa.

În zori era săpată groapa. Ca o gură neagră ce așteaptă carne însângerată.

Și soarele vopsi aur pe pământ.

Și omul văzu în iarbă un portofel pierdut.

— Bani, Bani, Bani.

Sbieră răgușit de fericire.

Și aruncă sapa în fundul gropii, apucă banii și fluerînd părăsi cimitirul.

Iar când în fața cimitirului ceru un moșneag
bani dela dânsul, cel ce vru să-și curme viața, spuse
cu dispreț moșneagului:

— Du-te tu și sapă mai departe groapa.

MAMĂ ȘI COPIL

Mama și copilul dormeau îmbrățișându-se, așa cum erau doi îngeri, unul mare altul mic.

— Ce frumos este copilul ce doarme la sânul mamei. Visul ce răsare este floare care nu are nume și care înflorește numai atunci, când un suflet se cufundă în pământ.

— Și dormea mamă și copil, uitând vântul, frigul, foamea care îi va trezi.

— Și vântul rece de primăvară bolnav i-a trezit. Copilul începu să plângă și spunea tremurând de greutatea lacrimilor.

— Mi-e foame.

— Și din înălțime nu coborî tavă de argint încărcată cu bunătăți, nu se așternu masă, mama și copilul simțiră că numai în vis erau fericite, acolo pomii erau plini de floare, cântecul păsărilor alerga cu valurile apelor și spuma mărilor — iar pe pământul bătrân, copilul era bolnav și mama istovită, și amândoi părăsiți.

— Și mama apuca în brațe pe copil și începură să plângă, mamă și copil. Mult au plâns până ce au obosit de frig, de părăsire și iar au adormit.

— Și se cufundară tot mai adânc în vis, care are mai multe bogății, decât stelele și luna.

— O, dacă nu v-ați trezi niciodată din vis, înbrățișându-vă mamă și copil! Rămâneți acolo, căci pe pământ e frig, boală și foame.

DE CE NU DORMI ?

— Mama mea intră cu lumânarea în mână, arde sufletul ei cald în lumânarea ieftină și se face bogată lumina când intră biata femeie și mă întreabă sfioasă :

— De ce nu dormi ?

Mamă, ai vrea să doarmă băiatul tău un somn alb ca atunci, când dormea în brațele tale și când nu gonia nopți întregi somnul ca pe-un fluture de aur, care nu mai vine.

Mama mea, femeie cu inima frântă — intră în odaie cu lumânarea în mână și spune încet :

— De ce nu dormi ?

Afară călători albaștri rătăcesc pe poteca grădinii noastre, câinele latră răgușit — poate acum se desfac morminte și ies tăcuți, să ne vadă pe noi, cei vii. Vânturile sbiară. Din păduri adânci vin dureri mari și mama ține în mână lumânarea, și iar intră și iar mă întreabă :

— De ce nu dormi ? Ce vijelie.

Și alunecă mama din odaie ca o umbră caldă

— parfumul iubirei ei îmi leagă cunună de amintiri pe frunte. O când eram copil, somnul meu sbură ca un vultur maestru prin slavă la ceruri.

Și deodată simt că se face întuneric și strig încremenit:

— Mamă de ce-ai stins lumânarea?

Și nu'mi răspunde nimenea.

Toate sunt întunecate.

Depart, depart, foarte depart plutește o flacăra albă. E din lumânarea mamei mele.

FEREȘTILE SATULUI

Ce tăcută-i tăcerea. În lacul de alături arareori cade câte-o frunză de sălcie. Stelele au pătat cu aur luciul apei, sălciile sunt parcă țesutul negru al unei mâini maestre — Drumul țării ridică praful ca un fum alb. Vântul lunecă prin firele de iarbă, periind țarina.

Ce tăcută-i tăcerea.

Și fereștile caselor sunt toate, toate cernite. Dorm obosiții îmbrățișând visele frumoase pe pernele lor.

Și trec pe uliți, cu umbra mea, care mă urmărește șăgalnică. Fereștile licăresc negre, iar razele de lună, lumina lumească le-a uitat.

Fereștile cernite.

Și deodată, din fundul satului pornește un drumet. Toiagul lui este de argint. Barba de spumă, cunună de smeură pe frunte — în urma lui ciripesc păsările, apele încep să sune, florile își desfac petalele — albine zumzesc și drumetul bate cu degetul la fiecare fereastră.

Și ferestrele se deschid, fețele zâmbitoare apar la geam — se luminează ulițele, câinii latră, cocoșii bat din aripi.

— Drumetule, bate și la fereastra sufletului meu și trezește cu dimineață somnul meu.

Și drumetul este în vârful munților, apucă o rază de soare și se urcă în slavă, în urma lui rămâne mirosul de smeură și vântul care neliniștește codrul.

LACUL MORȚII

...Și oamenii arătau în depărtare: „acolo e lacul morței, acolo este lacul morței care tace cu apa lui neagră.

Și spuneau oamenii fiecărui călător: „acolo e lacul morții, să nu te apropii de el, căci acolo se scaldă pasărea întunecimei. Acolo e apa de sânge negru, și luna ce râde deasupra: este ghiață, căci niciodată nu s'a apropiat de ea privirea caldă a omului.

Și când întrebară călătorii unde este lacul morții, oamenii ziceau tremurând: „acolo, acolo, departe, ne cheamă pe toți. Și cu toții vom ajunge la malurile lui.

Și când a întrebat un călător pe unde să se ducă pentru ca să vadă lacul morții, un moșneag cu plete albe, i-a răspuns:

„Învăță să iubești și privește la pletele mele albe. Când vei fi alb ca mine, vei încerca să te întorci de pe calea care duce la lacul morții și nu vei putea.

Și călătorul tânăr simțea că duce în pletele lui negre, greutatea anilor albi, simțea că în sângele lui roșu ducea viața întunecată și se înfioră, căci simțea în privirea lui, îndepărtata lumină a lacului morții...

PĂPUȘA DOARME

— Incet... tiptil... să nu o trezești. Doarme păpușa. Și se strecoară lângă mine fetița, cu degetele puse pe buze, cu obrajii îmbujorați de grijă de mamă și în ochii ei arde veșnicia focului de femeie, care iubește, adăpostește și apără.

— Moartă în viața jucăriei doarme în micul ei pătușor, în hăinuță de mătase, cu horbotă de dantelă la gât, cu mânușile puse la olaltă: doarme păpușa.

— Și parcă și ciasornicul ticăește tăcut, parcă și perdelele de fereastră au uitat să legene miresmele de seară, parcă și pasărea moartă de pe soclu închide în ciocul ei tăcerea... doarme păpușa... tiptil, să nu se trezească.

— Și apuc în brațe fetița și număr clipele cu sărutări dese, răsuflarea mi se leagă de răsuflarea ei, privim cu iubire și teamă păpușa care doarme... doarme dusă.

— O, dacă s'ar trezi... ar începe să plângă, căci

n'are mamă ca noi, căci i-ar fi sete și foame, căci ar neliniști-o dureri, căci ar cere și ea cum cerem noi: pâine, zahăr, flori, căldură, argint.. poate ar scutura-o furtuna și ar cădea lacrămile ei ca picuri de durere pe măsuța albă.

— Incet... tiptil... Doarme păpușa.

— Și alungăm musca să nu trezească bâzâitul aripilor, păpușa.

— Doarme păpușa.

POEMĂ DE CRĂCIUN

— Ingerii se adunară împrejurul unui copil mic care a venit de pe pământ flămând, bolnav, părăsit.

— Și plângea cu plâns subțire copilul ajuns în cer și întreba cu sfială de îngeri:

— De ce este așa de frumos aci? Toate sunt de aur, argint, mătase... O, nu aș putea aduce aci și pe frățiorii mei?

— Ingerii cu lacrimi în ochi priviră la sufletul pruncului venit și răspunseră în cor:

— Vor veni și frățiorii tăi aci, căci tuturor acelor care sunt flămânzi, bolnavi și părăsiți și copii, și mor cu suferințe pe pământ, li se deschide poarta de lumină să vadă pe cel înțelept.

— Și îngerii l-au mângâiat pe copil, i-au șters lacrimile și din zâmbetul copilului căzu pe pământ o rază de stea, pe care frățiorii lui au simțit-o, căci plânsul lor, se opri. În ochii lor începu să ardă focul îndepărtat al stelelor, pe care copilul ajuns în cer le văzu de aproape, și din lacrimile celor părăsiți, flămânzi și bolnavi copii de pe pământ, se făcură multe stele pe cer.

V Â N T U L

— Ghitara cântă și ascultă cântecul ei femeea mea albă:

— Sub balconul tău, stătea în vremuri un arbore și avea ramuri verzi și frunze mii și mii.

Și arborele s'a îndoiat, i-a crăpat spinarea și frunzele i l-ea risipit vântul.

Căci vântul risipește frunzele, suflete micșorate — și vântul a mângăiat fruntea lui Adam.

Și vântul a fluturat părul blond al Cosânzenei și vântul a fluturat drapelul negru al celor învinși. Acelaș vânt pe fruntea lui Adam, pe fața rumenă a Cosânzenei.

Vântul, acelaș vânt.

Și am apucat ghitara și am frânt-o.

Zângănire lungă cu țipăt strunele.

Și vântul dusese țipătul ghitarei ucise și duse plânsul femeii pe care nu-o mai iubesc.

Vântul duce în veșnicie plânsul — și poate îl va opri zâmbetul de pe buzele copilului meu, pe care îl va trezi sunând la fereastra lui, cu'n clopoțel de argint.

BĂTRÂNUL CABOTIN

— Vin mult, vin vin! Și bea și-și cufundă sufletul.

— Odinioară pe vremea asta, tună aplausul, tremurau pereții de uralele entusiaștilor... plouau flori pe scenă... și apărea la rampă chemat de multe multe ori.

— Acum? Alături râd soldații ținând în brațe femei... fumul de țigare se urcă la tavan. Ceața beției toarce vâl de-asupra meselor, pe părete icoana unui amorezat cufundat în uitare... paharele zângănesc... se ciocnește iubire și spaimă. Al zecelea pahar de vin...

— Și iese bătrânul Cabotin din cârciumă. Strada luminată ca un bal rece din care au dispărut nuntașii.

— Trăsuri, în blănuri trupuri calde de femei. Ies bătute, cu plete desfăcute parcă din han, cântecele de lăută.

— Dumnezeule, Dumnezeule! Bătrânul Cabotin

își ridică ochii la cer. Și nu se deschide cerul să i se arate Dumnezeu în fața lui bună și veșnică.

— Și se târăște pe străzi gâfâind și tușind. Picioarele îi sunt grele. Și flueră vântul prin sdrențele lui.

— Și bătrânul Cabotin se oprește. Un afiș de teatru. Ca unui tigru rănit i-se înroșesc ochii. Încearcă să înțeleagă afișul: „Romeo și Julieta“.

— Romeo. Dar altul! Romeo... Shakespeare mort, mort și dânsul, toți și toate. Numai afișul trăește.

— Și rupe cu mâinile întărite de slăbiciunea suferințelor afișul. Scârție hârtia sfârticată, ca un suflet junghiat. Ninge.

— Dimineața l'au găsit mort în fața afișului pe bătrânul Cabotin, strângând în mână ca pe o biblie, o bucată de afiș: „Romeo“...

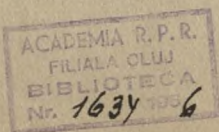

Consiliul Județean Cluj
Biblioteca Județeană
"Octavian Goga"

TABLA DE MATERII

TABLA DE MATERII

	<u>Pagina</u>
Un plug ruginit am văzut	7
Clopoțele, Tunurile	9
În o seară frumoasă	11
Clacă	13
Variantă	15
Poveste de Ianuarie	17
Orbul	19
Singur în codru	21
Moșneagul	23
Fierul, Aurul și Piatra	25
Dumnezeu mi-a zâmbit	27
Castanii din parc	31
Întâlnire	33
Zâmbetul	35
Poetul	37
Cel ce'și sapă groapa	39
Mamă și copil	41
De ce nu dormi	43
Fereștile satului	45
Lacul morții	47
Păpușa doarme	49
Poemă de Crăciun	51
Vântul	53
Bătrânul Cabotin	55

ACEST VOLUM S'A TIPĂRIT
ÎN ATELIERELE „CARTEA
ROMÂNEASCĂ“, ÎN LUNA
DECEMBRIE, ANUL 1936.

1634

10395-936

PREȚUL LEI 50.—